

Målnummer:	5-09	Avdelning:	2
Avgörandedatum:	2010-03-10		
Rubrik:	Vid bedömning av förutsättningarna för återköp av pensionsförsäkring har premiefri tid hos tidigare försäkringsgivare beaktats.		
Lagrum:	58 kap. 18 § inkomstskattelagen (1999:1229)		
Rättsfall:			

REFERAT

C.D-P. ansökte hos Skatteverket om medgivande att få återköpa sin pensionsförsäkring i Fondförsäkringsaktiebolaget SEB Trygg Liv. Anledningen var att hon såg en fara med denna typ av sparande och att hon ansåg att det var lämpligare med någon annan typ av sparande. Försäkringens värde uppgick till 29 236 kr. - Skatteverket fann att sådana synnerliga skäl som krävdes enligt 58 kap. 18 § andra stycket inkomstskattelagen (1999:1229), IL, för att dispens skulle kunna medges inte förelåg och avslog C.D-P:s ansökan.

C.D-P. överklagade Skatteverkets beslut hos länsrätten och yrkade att hon skulle få återköpa sin pensionsförsäkring.

Skatteverket vidhöll sin inställning.

Länsrätten i Västerbottens län (2008-05-08, ordförande Jakobsson) yttrade: Av 58 kap. 18 § första stycket IL framgår att en pensionsförsäkring får återköpas trots bestämmelserna i detta kapitel, om det tekniska återköpsvärdet uppgår till högst 30 procent av prisbasbeloppet. Återköp får också ske om

1. det tekniska återköpsvärdet uppgår till högst ett prisbasbelopp,
2. försäkringen inte är förenad med ett oåterkalleligt förmånstagarförordnande, och
3. premier för försäkringen inte har betalats under de senaste tio åren. Enligt andra stycket får i andra fall återköp medges av Skatteverket, om försäkringstagaren är på obestånd och genom ett återköp kan få en varaktig lösning på sina ekonomiska problem eller om det i övrigt finns synnerliga skäl. Detta gäller dock endast om återköp får ske enligt försäkringsavtalet och försäkringstekniska riktlinjer. Enligt tredje stycket hindrar inte bestämmelserna i detta kapitel återbetalning enligt 13 kap. 4 § äktenskapsbalken eller 15 kap. 8 § försäkringsavtalslagen (2005:104) av försäkringstagarens tillgodohavande. De hindrar inte heller en överföring av hela pensionsförsäkringens värde direkt till en annan pensionsförsäkring än som avses i 5 § om försäkringstagaren tecknar den i samband med överföringen hos samma eller annan försäkringsgivare med samma person som försäkrad. Överföringen ska i så fall inte anses som pension enligt 10 kap. 5 § första stycket 5 och inte heller som en betalning av premier för pensionsförsäkring. - I begäran om återköp av försäkring uttalar SEB Trygg Liv, den 5 februari 2008, bl.a. följande. Det föreligger inga försäkringstekniska hinder mot återköp av försäkring. C.D-P:s försäkring tecknades den 1 juni 2006 och är i dag värd 29 236 kr. - C.D-P anför bl.a. följande. Hennes pensionssparande, förvaltad av SEB Trygg Liv, kommer att försvinna eftersom det på kort tid har minskat kraftigt i värde. Inom loppet av två år har värdet på försäkringen sjunkit med 2 246 kr. Hon kan förvalta pengarna på ett betydligt mer ekonomiskt fördelaktigt sätt. Det är inte av

ekonomiska skäl som hon begär att få återköpa pensionsförsäkringen. Det handlar om att skydda hennes pensionspengar. SEB Trygg Livs försäkring är direkt stötande genom dess låsning av hennes pensionskapital som kontinuerligt minskar i värde. Inga premier har betalats de senaste tio åren. När ett bolag inte kan uppnå sitt åtagande och är tvungen att agera på det sättet kan det bara tolkas som en flyttning av pensionskapitalet och inte en nyteckning av en pensionsförsäkring. Hon har aldrig uppmuntrat SalusAnsvaret att flytta hennes pensionspengar. Hon har själv heller aldrig ringt eller kontaktat SEB Trygg Liv för att få teckna en försäkring där. - Skatteverket anför bl.a. följande. Av de skriftliga uppgifter som C.D-P. sänt in framgår att pensionsförsäkringens värde understiger ett prisbasbelopp och att försäkringen inte är förenad med något oåterkalleligt förmånstagarförordnande. Det tredje villkoret är att det inte har betalats premier för försäkringen under de senaste tio åren. C.D-P. har visat att hon inte har betalat premier för pensionsförsäkringen i Ansvar Livförsäkringsaktiebolag sedan 1992 och att inbetalningen i april 1997 till pensionsförsäkringen hos Ansvar Universal Liv var en överföring av pensionskapitalet från pensionsförsäkringen hos Ansvar Livförsäkringsaktiebolag. Frågan är hur den överföring som har gjorts till pensionsförsäkringen hos SEB Trygg Liv från pensionsförsäkringen SalusAnsvaret (Ansvar Universal Liv) ska bedömas. Enligt Skatteverkets mening är det per definition inte en premie som har betalats för försäkringen när pengarna förs över från SalusAnsvaret till den nya pensionsförsäkringen hos SEB Trygg Liv eftersom det inte är försäkringstagaren som betalar in pengarna utan det är SalusAnsvaret som för över det befintliga pensionskapitalet. Detta synsätt följer av 58 kap. 18 § tredje stycket IL där det framgår att en överföring av en pensionsförsäkrings hela värde till en nytecknad pensionsförsäkring i samband med överföringen inte ska anses som en betalning av premier för pensionsförsäkring. Då SEB Trygg Liv ser det som en nytecknad försäkring hos dem, vilken tecknades den 1 juni 2006, är det först år 2016 som det är möjligt att bedöma om det har betalats premier för försäkringen under de senaste tio åren. Hon bör därför inte medges återköp av pensionsförsäkringen. - Länsrättens bedömning. - Av 58 kap. 18 § första stycket andra meningen IL framgår att återköp av pensionsförsäkringen får ske under förutsättning att det tekniska återköpsvärdet uppgår till högst ett prisbasbelopp, försäkringen inte är förenad med ett oåterkalleligt förmånstagarförordnande och premier för försäkringen inte inbetalats under de senaste tio åren. I målet är klarlagt att återköpsvärdet på C.D-P:s försäkring understiger ett prisbasbelopp samt att den inte är förenad med ett oåterkalleligt förmånstagarförordnande. Frågan är således om premier för försäkringen inte inbetalats under de senaste tio åren. I likhet med Skatteverket finner länsrätten att några premier visserligen inte kan anses ha betalats in sedan 1992 men eftersom SEB Trygg Liv ser pensionsöverföringen från SalusAnsvaret i juni 2006 som ett nytecknande av försäkring är det först år 2016 som man kan bedöma om det har betalats premier för försäkringen under de senaste tio åren. C.D-P. kan således inte i dagsläget medges återköp av pensionsförsäkringen med stöd av ovannämnda bestämmelse. - Mot bakgrund av det ovan anförda är frågan om C.D-P. dock ska medges återköp av pensionsförsäkringen med stöd av 58 kap. 18 § andra stycket IL. I målet är inte visat att C.D-P. är på obestånd. Inte heller i övrigt har framkommit sådana synnerliga skäl som krävs för att hennes pensionsförsäkring ska få återköpas. Överklagandet ska därför avslås. - Länsrätten avslår överklagandet.

I överklagande hos kammarrätten vidhöll C.D-P. sin talan om att hennes ansökan om återköp av pensionsförsäkringen i SEB Trygg Liv skulle medges. Till stöd för detta anförde hon i huvudsak följande. Av de handlingar hon åberopat framgår att pensionsförsäkringen inte är nytecknad utan har flyttats från SalusAnsvaret till SEB Trygg Liv på grund av att SalusAnsvaret inte kan uppnå sina åligganden gentemot försäkringstagaren. På grund av detta har SalusAnsvaret tecknat ett samarbetsavtal med SEB Trygg Liv som åtar sig SalusAnsvars åligganden. Av välkomstbrev från SEB Trygg Liv framgår klart och tydligt att försäkringen är flyttad och att det är SalusAnsvaret som fortfarande är rådgivare i försäkringsfrågorna och att det är SalusAnsvaret hon

ska kontakta om hon har frågor rörande pensionsförsäkringen. Då hon inte har betalat någon försäkringspremie sedan 1992 ska hon därför beviljas återköp.

Skatteverket bestred bifall till överklagandet och anförde därvid i huvudsak följande. Av SEB Trygg Livs skriftliga meddelande om pensionsförsäkringen daterat den 5 februari 2008 framgår att försäkringen tecknades den 1 juni 2006. Av i länsrätten i upprättad tjänsteanteckning den 6 mars 2008 framgår att C.D-P. själv den 1 juni 2006 valt att flytta pensionsförsäkringen till SEB Trygg Liv då tidigare försäkringsgivare var på obestånd. Dessutom framgår att SEB Trygg Liv ser den flyttade pensionsförsäkringen som en nytecknad försäkring. Med hänsyn till att försäkringen ses som nytecknad uppfyller den inte kravet om att premier inte ska ha betalats under de senaste 10 åren.

Kammarrätten i Sundsvall (2008-12-01, Åberg, Ericsson, Danell Forsberg, referent) yttrade: Kammarrätten gör samma bedömning som länsrätten. C.D-P:s överklagande kan därför inte bifallas. - Kammarrätten avslår överklagandet.

C.D-P. fullföljde sin talan hos Regeringsrätten och åberopade bl.a. att det av den information hon erhållit från försäkringsbolagen inte framgick att flyttningen av pensionsförsäkringen innebar att en ny försäkring hade tecknats och att detta kunde påverka rätten till återköp av försäkringen.

Skatteverket bestred bifall till överklagandet och anförde bl.a. följande. Innebörden av den s.k. flyttregeln i 58 kap. 18 § tredje stycket IL får anses vara att försäkringstagaren civilrättsligt tecknar ett nytt pensionsförsäkringsavtal med samma eller annan försäkringsgivare dit hela värdet i den ursprungliga pensionsförsäkringen överförs direkt, utan att någon del av kapitalet betalas ut till försäkringstagaren. Det torde vara klart att det gamla och det nya försäkringsavtalet från skattesynpunkt, i vart fall vid flyttning, ska kunna betraktas som ett och samma avtal. Detta framgår direkt av lagrummet som föreskriver att överföringen i så fall inte ska ses som pension och inte heller som en betalning av premier för pensionsförsäkring. Överföringstransaktionen som sådan ska med andra ord inte medföra några beskattningskonsekvenser. Fråga uppkommer då om dessa civilrättsligt skilda försäkringsavtal skattemässigt ska ses som ett och samma avtal även när det gäller andra skattebestämmelser, däribland återköpsreglerna i 58 kap. 18 § första stycket IL. Det får anses ytterst osäkert om förarbetsuttalandena kan ges en vidare räckvidd än att själva överföringen inte ska utlösa beskattning eller medföra avdragsrätt. Någon bestämmelse om att avtalen ska ses som en och samma försäkring även när det gäller bedömningen av tidsfristen i första stycket framgår inte av lagtexten. Det kan knappast ha varit avsett att den försäkringsgivare som utan något medgivande från Skatteverket ska bevilja återköp ska beakta förhållanden som är hänförliga till en annan försäkring. Om Regeringsrätten skulle finna att en ny tioårsperiod inte behöver förflyta innan återköp får ske torde detta innebära att försäkringsgivaren ska bevilja återköp. Möjligtvis skulle det då kunna ifrågasättas om målet avser en beskattningsfråga eller om det snarare avser en överprövning av försäkringsgivarens beslut.

Regeringsrätten (2010-03-10, Billum, Almgren, Kindlund, Hamberg, Knutsson) yttrade: Skälen för Regeringsrättens avgörande. Bestämmelser om försäkringstagarnas rätt till återköp av försäkring eller överföring av försäkringens värde till en annan försäkring finns i 11 kap. 5 § försäkringsavtalslagen (2005:104), som bl.a. anger att sådan rätt förutsätter att hinder inte möter enligt IL.

Enligt 58 kap. 18 § första stycket IL får en pensionsförsäkring återköpas om det tekniska återköpsvärdet uppgår till högst 30 procent av prisbasbeloppet. Om återköpsvärdet är högre, dock högst ett prisbasbelopp, får återköp ske under förutsättning bl.a. att premier för försäkringen inte har betalats under de senaste tio åren.

I andra fall får, enligt paragrafens andra stycke, Skatteverket medge återköp, om försäkringstagaren är på obestånd och genom ett återköp kan få en

varaktig lösning på sina ekonomiska problem eller om det i övrigt finns synnerliga skäl. Skatteverkets beslut i en sådan dispensfråga får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol (34 §).

Enligt paragrafens tredje stycke ska, med vissa nu inte aktuella undantag, bestämmelserna i 58 kap. IL inte hindra en överföring av hela pensionsförsäkringens värde direkt till en annan pensionsförsäkring om försäkringstagaren tecknar den i samband med överföringen hos samma eller annan försäkringsgivare med samma person som försäkrad. Överföringen ska i så fall inte anses som pension och inte heller som en betalning av premier för pensionsförsäkring.

Av handlingarna framgår att den nu aktuella pensionsförsäkringen tecknades den 1 juni 2006. Därvid överfördes hela värdet av C.D-P:s pensionsförsäkring hos en annan försäkringsgivare direkt till den nya försäkringen. Senaste premiebetalning avseende den tidigare försäkringen var den 30 april 1997. Sedan C.D-P. begärt återköp av den nya försäkringen meddelade hennes försäkringsbolag den 5 februari 2008 att inga försäkringstekniska hinder förelåg mot återköp av försäkringen, som hade ett värde av 29 236 kr, men att återköp kunde medges endast med stöd av dispens från Skatteverket.

Underinstanserna har funnit att skäl för dispens saknas och därför avslagit C.D-P:s ansökan enligt 58 kap. 18 § andra stycket IL. Under målets handläggning har emellertid fråga uppkommit om sådan dispens är nödvändig för att återköp ska kunna medges. Avgörande synes här vara innebörden av bestämmelsen i paragrafens första stycke om att återköp förutsätter att premier för försäkringen inte har betalats under de senaste tio åren. C.D-P. har inte betalat några premier till sitt nya försäkringsbolag, och överföringen av den tidigare pensionsförsäkringens värde ska enligt paragrafens tredje stycke inte anses som en betalning av premier för försäkringen. Fråga är emellertid om även de premiefria åren hos den tidigare försäkringsgivaren ska medräknas i tioårsfristen.

Att det för återköp i vissa fall uppställs ett krav på att premier inte betalats under de senaste tio åren ska markera att pensionssparandet är ett långsiktigt bundet sparande som genom inskränkningarna i rätten att förfoga över medlen motiverar skattesubventionen (prop. 1993/94:85 s. 52).

Vid flyttning av livförsäkringssparande, när värdet av en pensionsförsäkring förs över direkt till en annan pensionsförsäkring hos samma eller annan försäkringsgivare, tillämpas reglerna i 58 kap. 18 § tredje stycket IL. Av bestämmelsens förarbeten framgår bl.a. följande (prop. 1998/99:87 s. 327 f.). En försäkringstagare som med stöd av försäkringsvillkor eller med försäkringsgivarens samtycke vill flytta sitt tillgodohavande för att fortsätta försäkringssparandet hos en annan försäkringsgivare bör kunna göra det utan att hindras av nuvarande inskränkningar i skattelagstiftningen för återköpsrätten. Om försäkringstagaren uppfyller kraven på ett långsiktigt sparande genom den gamla försäkringen bör inte redan erhållna skatteförmåner förloras då behållningen förs över till motsvarande långsiktiga sparande hos ett annat försäkringsbolag. De olika försäkringarna torde vid en överföring kunna betraktas som samma avtal ur skattesynpunkt.

Enligt Regeringsrättens mening får mot den angivna bakgrunden 58 kap. 18 § första stycket IL förstås så att en försäkringstagare vid beräkning av tioårsperioden ska få tillgodoräkna sig premiebetalningsfri tid enligt en äldre försäkring när dess värde överförs till en ny försäkring enligt förutsättningarna i tredje stycket.

Prövningen av om förutsättningarna för återköp är uppfyllda enligt 58 kap. 18 § första stycket IL görs av försäkringsbolaget. En ny försäkringsgivare bör utan dispensförfarande och med beaktande av tidigare premiefria år kunna medge återköp även efter en sådan överföring av försäkringens värde som skett i det nu aktuella fallet. Eftersom C.D-P. vägrats återköp trots att förutsättningarna

härför föreligger bör hennes talan nu bifallas och återköp medges.

Regeringsrättens avgörande. Regeringsrätten bifaller överklagandet och medger C.D-P. Återköp av pensionsförsäkringen.

Föredraget 2010-02-10, föredragande Olsson, målnummer 5-09

Sökord: Inkomstskatt; Pensionsfrågor

Litteratur: Prop. 1993/94:85 s. 52; prop. 1998/99:87 s. 327 f.; prop. 1992/93:187 s. 142; prop. 1975/76:31 s. 127
